

Siriklockan

Frysände pastorats kyrkblad

Svenska kyrkan
FRYSÄNDE PASTORAT

biskop
SÖREN
DALEVI
på besök
julbetraktelse

innehåll

SIRIKLOCKAN nr 4 2022 Kyrkblad för Svenska kyrkan i Fryksände, Lekvattnet, Vitsand och Östmark

Box 52, 685 22 Torsby • info@fryksandepastorat.se • www.fryksandepastorat.se • Ansvarig utgivare: Johan Bonander

Layout: Birgitta Åberg • Foto: omslag: Birgitta Åberg • Motiv omslag: Kören Soul Children

Tryckt: Ramströms Tryckeri AB • Tryckt på klimatkompenserat papper • Upplaga: 4800

3 KYRKOHERDEN
har ordet	18 RECEPT
från köket
4 KYRKORÅDETS ORDFÖRANDE
har ordet	20 KONFIRMANDJUBILEUM
i Fryksände pastorat
5 KRÖNIKA
av Anette Bodinger Larsson	27 KYRKOGRÄDSFÖRVALTNINGEN
informerar om gravskötsel
6 NYFIKEN PÅ
Jörgen Klockars, vaktmästare	28 TOLV VIKTIGA STEG
mot ett helare liv
8 HALLE JAGAR ENERGITJUVAR
energipartips	30 ANSLAGSTAVLAN
smått & gott
9 ÄVEN VI SPARAR PÅ EL
i Fryksände pastorat	32 STÖD I SORGEN
om du förlorat en närstående
10 LASSE OCH LOTTA
får kraft av solen	34 LEGENDEN OM LUCIA
Act Svenska kyrkan
12 JULBETRÄKTELSE
Karin Lövestam Öberg	36 JULENS SYMBOLER
var kommer de ifrån?
14 BISKOPEN PÅ BESÖK
i Fryksände	38 JULENS GUDSTJÄNSTER
i Fryksände pastorat
16 MÖTE MED BISKOPEN
vår nya församlingsinstruktion	39 FAMILJESIDAN
Fryksände pastorat
17 HÄNT I PASTORATET
smått & gott	40 FRYKSÄNDE PASTORAT
kontaktuppgifter

En skrämmande erfarenhet

Den så kallade nittiotalskrisen upplevdes olika beroende på var i Sverige man befann sig. Den varade inte särskilt länge heller då beslutet att devalvera kronan i november 1992 raskt gjorde att lågkonjunktur förbyttes till högkonjunktur.

I min hembygd Vargön, med dess dåvarande två bruk och med närheten till industrin i Trollhättan, Saab Automobile och Volvo Flygmotor märktes nittiotalskrisen rejält. Saab minskade sin personalstyrka med över 2000 personer. Bruken i Vargön lånade under senhösten 1992 pengar för att kunna betala ut löner. Varslen duggade tätt.

När sådant sker i ett samhälle händer mycket under ytan. I Trollhättan blev det oroligt med en rad brutala misshandelsfall på öppen gata. Så kallade skinheads gav sig på mörkhyade. I samma tidsperiod brann även moskén i Trollhättan. Saab automobile, som då var en del i GM-koncernen, genomförde sina personalminskningar på ett vis som var helt nytt i vårt land. Med facketts goda minne förhandlades regler ur lagen om anställningsskydd (LAS) bort. Och alla höll tyst.

De enda som skrev om detta var den lokala tidningen TTELA som intervjuade förmän, vilka ville vara anonyma, och som bekräftade de hemliga listor om uppsägningar som var fallet: alla med talsvårigheter skulle bort, de som var obstinata skulle bort, de som hade allvarliga menstruationsbesvär skulle bort, de som ofta var sjukskrivna skulle bort – och så vidare. Ett godtycke utan like med andra ord.

De här skeendet under nittiotalskrisen påverkade mig så mycket att jag på lediga stunder därefter kom att skriva på en berättelse som utspelar sig just i Vargön med omnejd under tre dramatiska novemberdagar 1992, *Branden*.

I denna fiktiva roman bearbetar jag att en lågkonjunktur ofta har det med sig att människor, i den rädsla som uppstår för att förlora arbete och försörjning, riskerar att bli tysta när uppenbara brott begås mot vad vi nyss tog för givet och sant. Som exempelvis hur uppsägningar ska gå till då en industri måste banta sin personal.

I min research för *Branden* så intervjuade jag bland annat den dåvarande nyhetschefen på TTELA, Fredrik Fryklund. Fredrik berättade att han var övertygad om att resten av media i Sverige, Rapport och Aktuellt inte minst, skulle haka på då de släppte nyheten om de godtyckliga uppsägningarna på Saab automobile. Men alla höll tyst. Inte ett pip. Fredrik var omskakad av denna sopa under mattan attityd, berättade han för mig. Hur var det möjligt i ett land som fram till dess varit så marinerat i de värderingar som såväl socialdemokratin som fackföreningsrörelsen burit fram?

Under nittiotalskrisen steg räntor och många blev arbetslösa. Hus och bostadsrätter såldes till underpris. Mäniskor blev sittande med blancolån som det sedan tog lång tid att betala tillbaka. Jag var då 26 år gammal och hade inblickar i Värmland, Stockholm och Vargön. Nittiotalskrisen märktes inte lika mycket i Värmland och Stockholm som den just gjorde i Vargön med omnejd, detta på grund av den myckna exportindustrin i Vargön och i Trollhättan. En export som sedan fick ett rejält lyft av devalveringen. Men som alla devalveringar har den sitt pris – vi blev som nation fattigare.

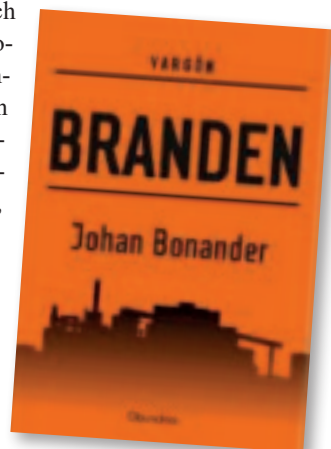
Idag är vi av allt att döma på väg in i en lågkonjunktur igen. Den kommer till oss för att omvärlden gått in i en lågkonjunktur. Det innebär att utgången är långt ifrån given och vi är beroende av en rad faktorer vi som nation inte har kontroll över.

Men en sak har vi kontroll över och det är våra inre liv. Hur oro och rädsla ska få påverka oss och vårt samhälle. Nittiotalskrisen innehöll inte bara varsel, en moskébrand och skinheads. Den innehöll också tillfällen till viktiga samtal och möten – om vad i livet som är värt någonting. Vad som räknas.

Jesus problematiserar ofta det faktum att det är hart när omöjligt att älska såväl ”penningen” som Gud. Där vårt livsfokus är, menar han, där finns även vår energi säger han, vårt ”hjärta”. Varpå tillfällen nu kanske lite oväntat kan ha öppnat sig att ställa oss dessa viktiga frågor om livet och våra valda livsfokus. Vad är värt något i livet? Vem vill jag vara och bli? Hur bör och vill jag leva? Egentligen?

Här finns vi präster och diakoner som en samtalspartner om du så vill. Längst bak i tidningen finns våra kontaktuppgifter. Och som alltid – avgiftsfritt och under tystnadslöfte. Välkommen att höra av dig.

Johan Bonander, kyrkoherde

Det lackar mot jul

Det går mot jul och då kommer också minnena fram från det när man var liten och hur förberedelserna började i slutet av november.

Hos oss som hos många andra började det med slakten av gris och kalv, för att sen tillverka "joappelkörv", "fläskkörv", "hacker" och så naturligtvis "killekörven". Killekörven var mormors syssla, slagsidan skulle putsas och fyllas med lök och salt, späck och kryddor för att sen varsamt "killas" ihop dvs. rullas ihop. Jag minns mormors gamla knotiga händer sy stygn för stygn med skaftgarn så att den höll ihop för att kokas länge och sen ligga i press under en plåt med en tung sten ovanpå.

Minnena tar också fram lukterna

Jag minns när mamma och mormor och ofta moster Voloé gjorde korven. Stora baljor med färs, lök, salt, potatis och kryddor arbetades ihop av vana armar till en "passle" konsistens. Därefter skulle det stekas provbullar av korvsmeten för att smaka om smeten var just "passle". När detta väl var avklarat kunde korvningen börja. Meter på meter med korv ringlade fram och mormor med sitt skaftgarn, satt och knöt varje ände av korven med vana men gamla händer.

Sen kom advent och ljusstakarna och stjärnor kom upp i fönstren och spred sitt varma trygga sken. Då börjades det med bakningen. Det var lussekatter, pepparkakor, hjorthornskakor, chokladsnitt, bondkakor och naturligtvis så får man inte glömma vanliga "smörhöner".

När detta var gjort var det dags för julgodis; knäck, faster Gerds fudge, ischoklad och vad vi idag kallar mintkyssar (det hette något annat när jag var liten, men så får man inte säga idag). Parallellt med all bakning och karamellkokning pågick städningen och pyntandet, dock inte tomtarna, för de fick inte komma fram förrän dagen före julaften.

Det skulle också julhandlas; backar med julmust, clementiner och nötter mm. Sånt som inte kunde tillverkas hemma köptes från bo och skulle fraktas hem.

Så kom då dagen före julaften och mammas stressnivå var påtaglig. Det ströks dukar samtidigt som skinkan skulle kokas och sen skulle då golvet i kammaren bonas till råga på allt. På kvällen fick vi barn vackert gå upp på övervåningen och skrivbordet i kammaren förpassades ut i hallen för att golvet skulle kunna bli skinande blankt.

Mammas kinder var julröda av stress och hon mumlade ömsom tyst och ömsom högt "detta blir aldrig färdigt i tid..."

Men så vaknade man på julaftons morgon och kom ner för den stora svängda trappen och möttes av en julfrid utan dess like. Skrivbordet i kammaren var på plats, den ganska fula men obligatoriska röda ryamattan låg på det blanka

men ännu lite lätt klistriga golvet. Foliespiralerna snurrade i fönstren av värmen från elementen, krubban och kyrkan med sin speldosa samsades i en bädd av fönstervadd (oklart hur mycket snö det fanns i Betlehem, men ändå...).

Granen stod klädd i all sin glans med ljus, kulor och glit-ter och spred sin doft tillsammans med lukten av Verda stärkelsespray som stärkt de av mamma så vackert broderade dukarna.

Till och med tomtarna hade fått sin givna plats även detta år. Tänk mamma hann!

Mammor är de trollkarlar? Har de ett trollspö som likt i sagorna svingas i luften och allt blir färdigt? Nej, men även om det tycks synas så, så är det viljan och kärleken till familj och traditioner som mammor gör detta. Men nog somnade mamma tidigt på julaftons kväll, så välförtjänt.

Tack för alla dessa ljusa minnen som du och alla andra mammor har gett oss. Jag försöker att hålla mammas traditioner levande, även om jag går mycket genare än det min mamma skulle ha gjort. Men jag gör det för att mina syskonbarn och syskonbarnbarn ska få en glimt av våra barndoms jular. Jag bakar och lagar julmat och på juldagen får de komma och sätta sig till bords med mat och lukten av julgran och Verda stärkelsespray i näsan, som ännu får stärka de gamla dukarna, annars blir det ingen riktig jul vid Dalkarlsfolk.

Så skulle jag vilja be er om en sak: Besök våra kyrkor nu när vi dukar upp vårt julbord av advent och julkonserter i pastoratet. Gå på midnattsmässor och julottor och övriga alldeles vanliga gudstjänster inte att för- glömma. Allt detta helt fritt från inträde!

Glöm inte bort de gamla, ensamma och sjuka, gör ett besök, slå en signal eller skicka ett kort. För dem bidrar det att de får ett fint minne av er och de kan med glädje och värme lägga det i sitt hjärta.

Sen får jag passa på att TACKA all vår duktiga personal som gör ett fantastiskt jobb och som nu går in i den kanske mest hektiska högtiden av dem alla!

Roger Ericsson,
kyrkorådets ordförande

Liten ordlista

Joappelkörv- Potatiskorv
Hacker- Sylta
Killekörv-Rullad
Passle- Bra
Smörhöner- Bullar

Anette Bodinger Larsson,
journalist, hobbykrukmakare
och prästfru är Siriklockans
krönikör.

Våren har redan börjat

Text och foto: Anette Bodinger Larsson

November har precis lämnat oss, en utskäld månad då både sol och juleljus lyser med sin frånvaro. Mörkret kan kännas tungt men tänk på att våren faktiskt börjar på hösten.

Våra vänner bina firar nyår i slutet av sommaren då den sista honungen samlats in. Ungefär i samma veva föds de bin som ska övervintra och ansvara för nästa års skörd. För bina är vintern en viloperiod. De sitter tätt ihop inne i kupan och håller värmen åt drottningen som placerat sig i mitten. Vi människor är inte så annorlunda. Vem har inte suttit i soffan omsvept av yllefiltar och längtat efter våren?

Ett annat år som börjar på hösten är odlingsåret. Trädgårdar räfsas, klipps och ansas. Allra roligast är att sätta lökar som ska förgylla vårens rabatter. Hos oss blir det gula växter i vår. Har hört att rådjuren undviker påskliljor och narcisser, det återstår att se, jag är skeptisk.

Advent

Sedan har vi ju kyrkoåret som börjar den första advent. I skrivande stund är det fortfarande en månad kvar men åh, vad jag längtar. Stjärnor och adventsljusstakar ligger och väntar i kattvinden och på gårdagens körövning sjöng vi igenom delar av kommande julrepertoar.

Det nästan allra bästa med julen är startsträckan med pepparkaksbak, glögg, saffransbullar, knäck, luciafirande och annat kul, listan kan bli hur lång som helst. Där är vi nu och jag har kompletterat julpyntet med en antik tomte som påminner om den som satt under granen när jag var liten. Jag ska också ta en titt i lådan med alla bokmärken. Måste erkänna att jag efter ett uppehåll på nästan femtio år åter har börjat samla. Några tomtar och änglar har under årens lopp

hamnat som prydnader på smällkarameller och julpaket. Men många har jag kvar och ett tycker jag alldeles särskilt mycket om. Det är ett ganska stort bokmärke som föreställer krubban i Betlehem med Jesusbarn, änglar, djur, stjärnor och massor av glitter.

Bokmärket som jag fick av mormor när jag gick i andra klass får mig att minnas. Jag minns ljusstakarna som gjordes i slöjden, ljusen som tändes i klassrummet varje decembermorgon och jag kan nästan höra gnisslet från tramporgeln som vår fröken spelade julpssalmer på. Åren har gett den tiden ett rosa skimmer, allt var säkert inte guld och gröna skogar men julkänslan som bokmärket ger är sann. Det bästa är att den varma känslan bär mig genom hela januari, en månad som i mitt tycke är alltför lång och kall. Men sedan, när granen dansats ut, är det äntligen dags. Då kan vi börja prata om våren på riktigt!

Nyfiken på: Vaktmästare Jörgen Klockars, en mångsidig tusenkonstnär

Text: Birgitta Åberg Foto: Birgitta Åberg och Jörgen Klockars

Vaktmästaren Jörgen Klockars har jobbat i pastoratet sedan hösten 2018. En mycket värdefull och kunnig medarbetare som har lösningar på det mesta. Det han inte vet listar han genom sin klurighet och uppfinningsförmåga ändå ut. Att han dessutom är godhjärtad, snäll och har en underfundig humor vittnar hans arbetskamrater om, som bara har fina saker att säga om sin kollega.

Sitt uppdrag som vaktmästare trivs Jörgen väldigt bra med. Det är ett omväxlande jobb där han finns med vid bl.a. dop, vigslar, begravningar samt vid gudstjänster. Han är också tekniker vid radiogudstjänster och radiosändningar, både live och i studio. Utöver det ingår även lokalvård och skötsel av inventarier i kyrkan samt vanliga vaktmästarsysslor i arbetet. Han säger att arbetslaget är flexibelt och att alla tackar upp för varandra där det behövs.

Sin yrkesverksamma bana började Jörgen i bilbranschen där han jobbade i 15 år innan han bytte spår.

– Jag trodde att det skulle vara kul att reparera bilar på hobbybasis efter att jag slutat jobba professionellt med det, men så har det inte blivit, det är så mycket annat som tar upp min tid. Jag har dock inget emot om folk behöver råd eller hjälp när det gäller bilar, säger Jörgen.

Inte så konstigt kanske, med tanke på alla projekt han planerar hemma på gården i Bredsjön. Gården härrör från

1600-talet även om nuvarande byggnader är från senare datum. Ett brinnande intresse för landskapsvård och djur och djurhållning har gjort att han stegvis återställer marken till hur den ursprungligen var med slätterrängar och naturbete. Jörgen har köpt in de gamla inägnorna som tidigare delats vid olika skiften.

Liksom kollegan Halle har också Jörgen ett stort intresse för gamla traktorer. Hemma finns en Volvo BM 430, en Ferguson 65 och en skogsutrustad David Brown 1212.

För tillfället har Jörgen elva tackor och en bagge hemma på gården samt katterna Leia, en kelig ragdoll-main coon-korsning samt huskatten Hans-Olov, som håller hela Bredsjön rått- och musfritt. Tidigare fanns här även ett antal tjurar, vilket han saknar och hoppas på att skaffa igen i framtiden som sällskap och till landskapsvård.

– Jag minns en julnatt för några år sedan när jag skulle tjänstgöra i midnattsmässan. Precis innan jag skulle bege mig till kyrkan fick jag syn på några nyfikna tjurar som stod och kikade in genom köksfönstret och undrade vad jag höll på med där inne. Så det var bara att fänga in rymlingarna för att sedan skynda till midnattsmässan, säger Jörgen och skrattar åt minnet.

Förutom allt som hör gården till har han också ett samhällsintresse där han snöar in på olika ämnen och läser på det han kommer över, vilket gjort att han är kunnig inom många olika områden. Att han är så mångsidig och lösningsorienterad gör att han är som klippt och skuren för sin roll i Fryksände pastorat.

Jörgen Klockars, vaktmästare

Bor: Bredsjön

Intressen: Landskapsvård, finnkultur, lantbruksdjur och gamla maskiner

Det visste du inte: Storätare, beställer alltid två pizzor och har vid ett tillfälle ätit en hel familjepizza själv.

Halle jagar energitjuvar

Text och foto: Anette Bodinger Larsson

2007 flyttade Anders Halle Halvarsson in i ett vackert gammalt hus på landet. De obegripligt höga elräkningarna blev startskottet för en lyckad jakt på onödiga energitjuvar.

– Jag upptäckte ganska snart att elförbrukningen i huset var obegripligt hög, klurade på detta och upptäckte så småningom att bergvärmepumpen var felinstallerad. Detta fick jag dock inget gehör för hos rörmokaren.

Halle som är en fixartyp valde att bokstavligen ta saken i egna händer.

– Jag köpte en strypventil och andra småprylar för totalt hundra kronor. Efter lite pysslande fick jag pumpen att fungera som den skulle.

Den lyckade manövern resulterade i att husets elförbrukning, som under de kallaste åren legat på 44 000 kWh, sjönk till nära hälften.

– Detta gjorde att jag fick blodad tand och började leta efter andra energitjuvar i huset. Med små medel har vi under årens lopp lyckats komma ner i årsförbrukning på 14 000 kWh. Det bästa är att det går att göra ganska mycket med små medel, konstaterar Halle.

Halles bästa tips för att spara på kilowattimmarna:

- Byt ut gamla glödlampor. Känn på lampan, om den är varm, byt ut mot LED- eller lågenergilampa. Varma lampor drar mycket ström, kalla lampor drar lite.
- Täta dragiga fönster med tätningslister. Känn med handen runt fönstren när det är kallt ute. Om du märker att det drar, täta!
- Om du har en spis med gamla plattor, använd eftervärmen. Den avstängda plattan är fortfarande varm nog för att värma mjölk på. Samma sak med ugnen. Använd eftervärmen till att torka frukt eller annat. När du använder vattenkokare: koka inte mer vatten än du behöver.
- Kanske sitter du vid datorn och är lite småfrusen. I stället för att öka värmen i hela huset, investera i en liten värme-fläkt som går under namnet ”punktvärmare”. Sätt fläkten bredvid dig och du får värme precis där den behövs. Kostar cirka 100 kronor i inköp.
- Om du öppnar fönstret för att det är varmt i huset blir det motsatt effekt, termostaterna gör att elementen börjar att jobba mer för att kompensera den kalla luften. Vid vädring, öppna allt på en gång, låt luften dra igenom och sedan stäng. Att ha fönstret på glänt under en hel dag är inte bra för elräkningen.
- Tänk på att inte låta dörrar till kyl och frys stå öppna i onödan.
- Undvik torktumlare, särskilt de äldre modellerna. Om det är bråttom, häng tvätt inomhus och använd en avfuktare som drar mycket mindre el än en torktumlare.
- De flesta elektronikprylar drar el i standby-läge. Då är det bättre att stänga av helt på strömbrytaren. Låt inga laddare sitta kvar i vägguttagen. Med hjälp av grenuttag med strömbrytare kan du stänga av flera prylar samtidigt. Dessutom kan du tidsinställa av- och påslagning med hjälp av en timer, ex belysning.
- Idag finns det appar som kan hjälpa dig få full kontroll på din elförbrukning. De kan i kombination med smarta vägguttag användas för att få information hur mycket elen till olika prylar kostar per månad. Sedan kan du enkelt dra ner på det som kostar mest.

Även vi sparar el...

Detta nummer av Siriklockan har flera artiklar om hur man kan spara el, ett ämne i tiden.

Hur gör vi då Fryksände pastorat? Vi har genomfört flera åtgärder men de som kommer synas utåt är att efter trettonhelgen firas söndagens gudstjänster i Östmarks och Lekvattnets församlingar i respektive församlingshem. Det gör vi fram till palmsöndagen. Begravningar och andra förrättningar genomförs i kyrkorna som vanligt.

Från och med december till och med februari så "kallställer" vi även Siris kapell, som i huvudsak värms upp med direktverkande el. Det innebär att alla förrättningar och

gudstjänster i Fryksände församling genomförs i Fryksände kyrka. Detta är mest ekonomiskt då vi i denna kommer att utöka fjärrvärmekapaciteten för att i närtid kunna avsluta nyttjandet av direktverkande el i Fryksände kyrka.

Belysningen på våra kyrkogårdar, fasadbelysningarna på våra kyrkor och julgrans- belysningarna kommer också att justeras

Johan Bonander, kyrkoherde

Får kraft av solen

Text och foto: Anette Bodinger Larsson

I somras var det fyra år sedan Lasse och Lotta Andersson installerade solceller på gården hemma i Östmark. De har inte ångrat sig.
– Vi är jättenöjda och har så smått börjat fundera på att utöka anläggningen.

De höga elpriserna har ökat intresset för solel. För tillfället är det långa väntetider, både på leverans av solceller och på anslutning till elnätet. Lotta och Lasse Andersson var ute i god tid.

– Tankarna hade funnits ganska länge men det var alltid något annat som kom i mellan. Men våren 2018 rådde jag ut för en olycka och blev sjukskriven. Jag kunde inte göra mycket annat än att sitta på verandan och solen sken nästan konstant den sommaren. Det var då jag bestämde mig för att göra slag i saken, det var dags att skaffa solpaneler, berättar Lasse.

Sagt och gjort. En beställning lades in och snart satt det solpaneler på logens tak.

– Vi köpte ett paket som bestod av totalt 60 kvm solpaneler med tio kilowatt som förväntades ge en årlig elproduktion på mellan 8 000–11 000 kWh/år, vilket har stämt rätt bra, säger Lasse.

Investeringen, som efter det statliga bidraget på 50 000 slutade på 118 000 kronor, uppskattades till att vara betald på tio år. Men den beräkningen gjordes på de elpriser som gällde 2018. Med dagens elpriser kommer det att gå fortare. Lasse lyckades nämligen binda

sitt eget elavtal på 68 öre över tre år.

– Det innebär att jag betalar 68 öre per kilowattimme och säljer tillbaka till elbolaget för spotpriset, som i dag kretsar runt 290 öre. Det är en bra affär. Men så bra såg inte kalkylen ut när jag beställde solpanelerna.

Självförsörjande

Familjen Andersson har sedan i våras inte bara varit självförsörjande på el, de har även sålt överskottsel som hitills genererat 6 000 kronor på elkontot.

– Det är inte riktigt hela sanningen eftersom vi fick lite pengar av staten för att elpriset var så högt i vintras, men sedan i mars har vi enbart betalat nätavgift. Hushållselen har vi fixat själva med hjälp av solen.

Handhavandet är enkelt, all avräkning sker per automatik via en dubbelriktad elmätare.

– Nu är vi inga storproducenter av el men om man ska dra det till sin spets ska vi använda så lite el som möjligt dagtid när elpriset är högt eftersom vår överskottsproduktion säljs per automatik. För oss är det smartare att göra av med el när elpriset är lägre, då får vi ju mindre betalt för överskottsel. Men så där kan man inte hålla på, vi lever

som vanligt. Men det är klart att vi som alla andra tänker på de höga elpriserna och försöker spara in där det går, säger Lasse.

Elbil

Nyligen investerade Lotta och Lasse i en elbil. Tankarna hade funnits länge även här,

– I julas tog vi upp tråden och för några veckor sedan gjorde elbilen entré på gården.

Den omtalade räckviddsångesten finns där, särskilt hos Lotta som säger att det finns en oro där i bakhuvudet, men Lasse har en lösning.

– Jag ser det som att vi har en bil med en bränsletank som rymmer 40 liter och drar en liter per mil. Konstigare än så är det inte.

På hemmaplan laddas bilen med solenergi via en laddbox som är ansluten till fastighetens elnät.

– Att driva bilen med egenproducerad el är trots allt ganska häftigt, säger Lotta.

Folkpace

En rolig detalj i sammanhanget är att Lasse har ett långt förflutet som ordförande i Östmarks Motor & Fritidsförening. I den rollen var han med och

drog i gång kyrkans folkracekonfirmation i början av 1990-talet.

På frågan om vi kommer att få se elbilar på folkracebanan i framtiden blir svaret ett "absolut"!

– Det körs ju redan rallycross med elbilar och Formel 1 har en klass där bilarna körs på el. Det kommer nog att dröja innan vi får se folkrace med elbilar eftersom dagens bilar först måste bli utjänta, men på sikt, absolut.

Lagring

Som nästa steg funderar Lasse och Lotta att lägga solpaneler även på bostadshuset.

– När solen inte längre ligger rakt på nuvarande solpaneler i sydöst kan husets takpaneler ta över elproduktionen. Numera finns det även batterier att koppla till elaggregatet så att man kan lagra energi vilket vi gärna skulle vilja göra.

Lasse och Lotta kan varmt rekommendera andra att följa deras exempel.

– Det är ju en investering, men om man har möjlighet så är det inget att tveka på. Solpaneler lönar sig i längden och klimatet mår bra det med, säger Lotta.

I dag kan det dock ta ganska lång tid från beställning till leverans.

– Att vi lyckades så väl med tajmingen var bara en slump. Jag tror inte att solpanelerna hade kommit upp på taket om jag inte klippt av mig fingret den där våren. Inget ont som inte har något gott med sig, säger Lasse och skrattar gott.

Julbetraktelse

Text: Karin Lövestam Öberg Bild: Birgitta Åberg

Ibland får jag frågan vad diakoni och diakon egentligen betyder. Nya testamentet är skrivet på grekiska och diakonia betyder tjänst eller tjänande. Vi människor är i tjänst för varandra och för Gud här på jorden.

Människor som varit i väldigt svåra situationer berättar ibland om betydelsen av att bli sedd och respekterad, få en kram eller en bit bröd som gjorde att de orkade en bit till.

Där omsorg och kärlek finns mellan människor, där finns också en viktig del av det sant mänskliga.

Vi har en jul framför oss. För någon som har vuxit upp i ett kristet land med korset i flaggan så strävar vi nog efter att julen ska vara fylld av kärlek, glädje och gemenskap. Men det är på långa vägar inte en självklarhet att man har något av detta.

Jag är så tacksam över de berättelser vi har i Bibeln, för de speglar människor som vi och ofta människor i utsatta

situationer. Josef med Maria höggravid, uttvingad på vägarna av ockupationsmakten och utan husrum. Vårdshusvärden, med överfullt hotell men ett hjärta där det fanns plats över. Herdarna som jobbade nattsift och får besök av änglar. De enkla människorna blir de första som får se Jesus.

Stjärntydarna vågade tro på himmelens tecken och de hittade Jesus – Världens frälsare.

Ett faktum är dock att Jesus hade inte överlevt utan att människor lyssnat till Guds ledning, visat kärlek och hjälpt varandra. Tyvärr är julen inte bara änglasång, utan det mörka i julberättelsen känns väldigt aktuellt denna jul. Vi möter en despot, en maktgalen ledare, när Herodes av rädsla och

hat sänder ut soldater för att mörda oskyldiga barn. Det är inte missiler och bomber som drabbar Betlehem, men soldaterna ger den död och sorg som våldet alltid för med sig.

Det fanns en väg ut för Jesus och hans familj. De flydde med sin baby till Egypten där de fick bo tills Gud i en dröm sa till Josef att det var möjligt att återvända.

Bibelns värld är inte bara något som levdes för 2000 år sedan. Bibelns ord är levande ord och det är just därför som Gud berör oss på djupet om vi är öppna och tillåter oss att bli berörda.

Många tankar väcks hos mig om nödvändigheten av att vi människor ser och hjälper varandra. Människor på flykt fanns då och finns nu. Hemlösa fanns och finns, hungriga, vilsna, soldater som tvingas till omänskliga handlingar, de som läser stjärnornas tecken och de som tror på drömmar.

Vi kan känna igen oss i evangeliet och det är uppenbart att Gud söker oss genom både ord, drömmar, stjärnor, änglar och medmänniskor. Och medmänniskor är vi alla till Jesus som sa att vad vi gör mot varandra det gör vi mot honom.

Gud älskar oss människor så mycket att han valde att själv bli människa, att bli en av oss. Kanske är det julens viktigaste tilltal: *Gör som Gud – Bli människa!*

BISKOPEN på besök i Fryksände

Text: Anette Bodinger Larsson Foto: Anette Bodinger Larsson och Birgitta Åberg

Äntligen stod biskopen vid altaret i Fryksände kyrka. Sören Dalevi var på officiellt besök och lockade stora skaror både till Östmarks motorbana och kvällsmässan i Torsby. Högst på agendan stod pastoratets omfattande barn- och ungdomsverksamhet.

Det har gått sex år sedan Sören Dalevi vigdes till biskop i Karlstads stift. På grund av pandemin har de klassiska visitationerna dragit ut på tiden men i mitten av oktober var det Fryksände pastorats tur att få besök. Dagen började med ett lunchmöte där representanter från kommun och skola bjöd in för att diskutera samverkan kring barn och ungdom i Torsby kommun. På plats fanns bland annat kommundirektör Tomas Stjernedorff, Roger Ericsson, som den här dagen representerade kommunens arbetsmarknadsavdelning samt Meta Carle och Johan Nilsson, rektor respektive skolchef i Torsby kommun.

Mötet inleddes med att kyrkoherde Johan Bonander presenterade pastoratets barn- och ungdomsverksamhet och underströk vikten av samverkan mellan olika samhällsaktörer. Efter det följde ett samtal där både befintliga samarbeten och potentiella utvecklingsmöjligheter diskuterades.

Konfirmander

Efter lunch var det dags för biskopen att besöka Torsbys Wildlife- och Bara vara-konfirmander. Här ställdes frågor i båda riktningar och mest uppmärksamhet fick kanske biskopens

fråga till konfirmanderna om vad korset han bar hade för värde. Gissningarna gick från några tusen upp till ett par 100 000 men när det verkliga värdet, en miljon kronor, avslöjades gick det ett sus genom kyrkan. I nästa andetag berättade Sören Dalevi att korset är en kopia eftersom han numera inte längre vågar bära dyrgripen.

– Korset skänktes 1805 av Gustav IV Adolf till biskopen i Karlstads stift. Det höga värdet gör att originalet numera förvaras i ett kassaskåp.

Östmark

Nästa anhalt för biskopen och hans medarbetare Peter Pasalic Östborg, pressekreterare, Mats-Ola Nylén, stiftsprost och Kristina Stolare, stiftspedagog, var motorbanan i Östmark. Här väntade pastoratets folkracekonfirmander, ett mycket uppskattat möte där frågorna haglade och skratt blandades med allvar. Allvar blev det också när tre poliser gjorde entré. De var inbjudna för att berätta om sitt arbete och för att finnas till hands för frågor. Även här kretsade diskussionen kring hur det är att vara ung i Torsby idag och hur polis och kyrka samverkar, inte minst vid tragiska händelser.

Efter förfriskningar, motorgården hade dagen till ära kiosken öppen, var det dags för biskopen att debutera som folkraceförare som tog hem sitt heat och utsågs till vinnare. I nästa heat lyckades Johan Bonander ta hem segern. Mest applåder fick kanske poliserna som avslutade tävlingen med att bjuda på en köruppvisning där polisbilen med tjutande sirener och blinkande blåljus for fram över banan i en imponerande hastighet.

Kvällsmässa

Framåt kvällningen var det dags för biskopen att återvända till Torsby där han tillsammans med diakon Karin Lövestam ledde en mässa i Fryksände kyrka.

Visitationen avslutades sedan där den började, i församlingshemmets Sirisal. Efter en gemensam måltid höll biskopen en kort föreläsning där han framhöll kyrkans viktiga uppgift i att samverka med samhället i allmänhet och skolan i synnerhet.

– Många känner inte längre till att det är Bibelns berättelser som till stor del ligger till grund för våra värderingar och vår kultur. Men Bibeln är en del av vårt kulturarv och att tryggt kunna böttna i den egna traditionen gör det lättare att förstå och möta andras religiösa tillhörighet och traditioner.

Sören Dalevi fortsatte med att berätta om att han ibland tänker på Svenska kyrkan utifrån tre olika grupper.

– Jag brukar jag kalla grupperna för sju promille, sju procent och 70 procent. Sju promille är de som är anställda och förtroendevalda i Svenska kyrkan. Sju procent är de som har en nära relation till sin församling, som firar gudstjänst,

sjunger i kör och besöker vår verksamhet regelbundet, en grupp med mycket nära band till vår kyrka.

De 70 procenten, fortsatte biskopen, är en grupp som är medlemmar i Svenska kyrkan och väljer att vara med och bidra till kyrkans verksamhet.

– Ofta tycker man i den här gruppen att kyrkobyggnaden är betydelsefull och att det kristna budskapet är viktigt. Då och då ser vi dem i gudstjänsten, som i julottan till exempel.

Folkkyrka

Biskopen framhöll att samtliga tre grupperna är centrala i en folkkyrka.

– Jag har stött på sammanhang där man uppenbarligen trott att det bara är de sju promillena som är den ”egentliga” kyrkan. För mig blir det fel. Men det blir lika fel att bara ser till de sju eller 70 procenten. För mig, och utifrån en folkkyrkoteologi, är samtliga tre grupper viktiga. Kyrkan ska inte nischa sig för hårt utan vara relevant för folket och finnas där för människorna när den behövs.

Avslutningsvis konstaterade biskopen att Fryksände pastorat är bäst i klassen när det kommer till kyrkotillhörighet. Medan genomsnittet i Karlstads stift uppgår till cirka 70 procent är det i Fryksände närmare 80 procent av invånarna som är medlemmar i Svenska kyrkan.

– Det höga medlemsantalet är en stor styrka som möjliggör den fina verksamhet ni har här i pastoratet.

Med de orden tackade Sören Dalevi för sig och för den glädjefulla och informativa dag han bjudits på i Fryksände pastorat.

Vad tar du med dig från dagens möte med biskopen?

"Jag tar med mig att skolan och kyrkan har gemensamma utmaningar och att det finns önskemål om att utveckla samverkan för att få nätverket kring barn och ungdom att bli ännu större."

Meta Carle, rektor Torsby

"Att vi ska se hur vi ytterligare kan nyttja samverkan av de samhällsresurser som står till buds, där kyrkan står för en del och kommunen för en annan."

Johan Nilsson, skolchef, Torsby

"Ett trevligt och givande samtal där vi fick tala om allt det vi gör tillsammans skola, kommun och kyrka."

Tomas Stjerndorff, kommundirektör Torsby

Vår nya församlingsinstruktion

I förra numret av Siriklockan berättade jag att vi under hösten 2022 skulle uppdatera vår församlingsinstruktion. Församlingsinstruktionen är ett styrande dokument som uppdateras vid varje ny mandatperiod.

I detta dokument ingår det flera bilagor, så kallade "planer" som beskriver hur vi i kyrkan skall arbeta inom olika områden. En sådan heter lokalförsörjningsplan. Utöver denna ingår även en konfirmandpastoral, doppelastoral, gudstjänstpastoral, diakonipastoral, begravningspastoral och barnkonsekvensanalys.

Dessa dokument har under hösten behandlats i en rad forum. Vi har haft planeringsdagar med personalen på den församlingsvårdande sidan och samtliga församlingsråd har varit remissinstanser. Vi har även haft två heldagar med kyrkofullmäktige.

Den 10 oktober antog så kyrkorådet församlingsinstruktionen med dess bilagor och den 7 november behandlades dessa i kyrkofullmäktige (efter detta nummer av Siriklockans pressläggning).

Det innebär att först i nummer 1, 2023, så kommer en mer utförlig redovisning av detta arbete att presenteras.

Johan Bonander, kyrkoherde

Gräsbergsstugan

Fryksände församling tackar för gott samarbete med föreningen Ragnar Sundqvists vänner i samband med 70-årsfirandet av Gräsbergsstugan!

Den hänförande utsikten blev besjungen med psalmen 297, Härlig är jorden. Läsning av Jesu ord ur Bergspredikan Matt 5:3-12 berörde både platsen och världsläget. Andakten avslutades med välsignelse över de församlade och välsignelse över denna nygamla utsiktsplats som nu åter kan bli många rekreativplats. Tack Roger, Christina m.fl. för restaureringen av stugan, trädfällning och vägbygge och tack Tore Svendsberget och Jo Fredrik Öiamo för högklassig dragspelsmusik lördagen 29/10. Det är häftigt och varierande att vara präst i Torsby!

Hälsar Karin Jansson

Brockenbarna

Vitsands församling delade ut, genom ordförande Tore Jonssons försorg, en gåva från en fond inom Vitsands församling till Brockenbarna under årets älgjaktsgudstjänst i Vitsands kyrka.

Gåvan uppgick till 5100 kronor och kommer komma väl till pass i den ideella verksamhet som Josefine och Rigmor Mähler håller i. Gruppen samlar över tjugo barn till olika aktiviteter. Mycket friluftsliv är det, sport och till och med har inslag ur den traditionella Mulleskolan återupptagits.

Johan Bonander

.....

Kollekten under allhelgonas minnesgudstjänster riktades i år till Jan Björns insamling till Ukraina och uppgick till 10 063 kr.

Foto: Marie Nilsson

Dagens middagstips!

Potatis och purjolökssoppa

En krämig och god soppa enkel att tillaga som dessutom är billig!

INGREDIENSER

4personer

500 g potatis (gärna en mjölig sort)
2 purjolökar
1 gul lök
60 g rotselleri
2 vitlöksklyftor
2 tärningar grönsaks- eller hönsbuljong
9-10 dl vatten
2dl grädde
1dl crème fraiche
En klick smör
1 tsk torkad timjan
salt och peppar

Skala och tärna potatisen och rotsellerin. Skölj purjolöken och skiva i tunna skivor. Skala och hacka den gula löken. Fräs purjolöken, löken och den pressade vitlöken i lite smör i en stor kastrull (det ska inte få färg). Häll i potatisen, rotsellerin och vattnet och lägg i buljongen, rör tills buljongtärningarna löst upp sig. Tillsätt salt, peppar och timjan och koka tills potatisen och rotsellerin blivit mjuka.

Mixa soppan slät med en stavmixer. Häll sedan i grädden och crème fraiche och låt soppan koka upp. Smaka av med ev. mera salt/peppar och garnera med hackad gräslök eller persilja.

Smaklig måltid!

Anna-Karin

Morotsbröd i långpanna

Det här saftiga matbrödet med finrivna morötter bakar du snabbt och enkelt i en långpanna. Det går utmärkt att frysa in om inte allt skulle gå åt på en gång.

INGREDIENSER

50 g jäst
5 dl vatten (fingervarmt)
0.5 dl rapsolja
2,5 dl finrivna morötter
2 tsk salt
2 msk honung
2 dl havregryn
13 dl vetemjöl
1 dl solroskärnor om så önskas

Smula sönder jästen i en bunke och rör ut den i det fingervarma vattnet. Tillsätt olja, morötter, solroskärnor, salt, honung, havregryn och nästan allt mjöl. Spara lite mjöl till utbakningen. Låt degen jäsas övertäckt med plastfilm i 40 minuter. Platta ut degen i en långpanna (30x40 cm) med bakplåtpapper.

Dela brödet i önskade storleksrutor och pudra över lite mjöl. Låt jäsas under bakduk i 30 minuter. Värm ugnen till 225 grader. Grädda brödet i mitten av ugnen i 20-25 minuter tills det fått vacker färg. Lycka till!

Anna-Karin

Jordnöts-godis

Godis gjort på endast tre ingredienser.

INGREDIENSER

120 g sockerfri choklad eller valfri choklad
140 g lätt saltade jordnötter
1-2 msk jordnötssmör eller kokosolja

Smält chokladen ihop med kokosoljan eller jordnötssmöret. Blanda i jordnötterna. Klicka ut valfri storlek på bakplåtpapper och frys in i ca 40-60 min. Toppa med flingsalt om det önskas.

1950 års konfirmander i Fryksände 2022

Övre raden: John Röjdestig, Bernt Lövenhamn, Jonas Bodinger Larsson, Arne Bergqvist, Bengt Svensson, Arne Davidsson.
Nedre raden: Berit Röjeskog, Ingegerd Jonsson, Anna-Greta Bergström, Barbro Åström, Inger Forsberg.

1960 års konfirmander i Fryksände 2022

Övre raden: Folke Johansson, Håkan Larsson, Stig Sem, Olof Nilsson, Karl-Erik Bodén, Sven Olof Lövenhamn, Rune Gripö, Gunnar Sohl, Lars Ronge, Bengt Jonsson, Inge Wadman, Tord Halvarsson, Lars Busk, Sune Ottosson, Gunnar Strandberg, Gösta Olsson, Håkan Bengtsson, Lennart Gustafsson, Kaj Ryberg. Mellanraden: Leif Pettersson, Majbritt Fredholm, Inga-Karin Nilsson, Lena Bengtsson, Lisbet Johansson, Ulla-Gunn Frykman, Solveig Bengtsson, Anna-Karin Soto, Jonas Bodinger Larsson, Inger West, Lisbeth Eriksson, Solveig Ekberg, Madeleine Levin, Anita Rattfelt, Kurt Jonsson, Kjell Persson, Marianne Uppvall Naeslund, Lars Östlund, Lennart Nilsson. Nedre raden: Marguritta Hackman, Margareta Wikström, Siv Svensson, Ingalill Passin, Solveig Nilsson, Karin Åslund, Berit Wadman, Anita Syvertsson, Agneta Johnsson, Lena Börjesson, Elisabet Hermansson, Barbro Hjälmgren.

Foto: Yderstigs Bild

1970 års konfirmander i Fryksände 2022

Övre raden: Veine Björn, Göte Olsson, Hans Olov Olsson, Bengt-Olof Nordahl, Sven-Erik Persson, Arne Ekström, Bennet Hedin, Roland Jonsson, Stanley Nilsson, Anders Mattsson. Mellanraden: Anders Berglund, Barbro Dedorsson, Håkan Jonsson, Nina Sanfridsson, Mona Jonsson, Jonas Bodinger Larsson, Eva Lindén, Eva-Lena Lanäs Andersson, Mona Lunde, Anna-Karin Grönberg, Ulf Olsson. Nedre raden: Britt-Marie Eriksson, Ellinor Henriksson, Ina Fryklund, Heléne Kvarnlöf, Eva Eriksson, Maria Hampus Jonsson, Anita Buvik, Ann Svensson.

1951 års konfirmander i Fryksände 2022

Övre raden: Bruno Olsson, Stig Olsson, Ingemar Eriksson, Karin Jansson, Sigvard Persson, Mats Norberg, Jan Jonsson. Nedre raden: Marianne Sahlin, Vivi-Ann Nilsson, Birgit Eriksson, Margoth Eriksson, Gunnel Jonsson, Inger Björklund.

1961 års konfirmander i Fryksände 2022

Övre raden: Åke Lindström, Sven Olof Nordström, Arne Karlsson, Lennart Persson, Torsten Bengtsson, Bernt Stolpe, Kenneth Persson, Lennart Bjuremo, Håkan Arvidsson, Kjell Holmberg, Karl Erik Olsson, Alf Skoglund. Mellanraden: Mona Jonsson Persson, Inez Gihlström, Inge Ryen, Lennart Larsson, Leif Nilsson, Leif Mastlind, Karin Jansson, Anna Gerd Albinsson, Marita Göstasdotter, Lisbet Persson, Ingalill Kvarnlöf, Håkan Eriksson, Inge Nord. Nedre raden: Marita Axelsson, Marianne Gund, Christina Källblom, Gunnar Källblom, Christer Olsson, Agneta Nilsson, Birgitta Jonsson, Lillemor Mattsson, Kristina Nyberg.

1971 års konfirmander i Fryksände 2022

Övre raden: Leif-Arne Eriksson, Roland Andersson, Roger Åslund, Lars Karlsson, Håkan Larsson, Jarl Rudin, Mats Larsson, Lars Monan, Ingvar Svensson, Lars-Ove Nilsson, Lars-Inge Bergström, Sune Eriksson, Per-Olov Röjeskog. Mellanraden: Anne Johansson, Annicka Marklars, Monika Lundell, Anita Forsberg Skoglund, Ulla Sjökvist, Britt Nilsson, Karin Jansson, Ulla Bodén, Ulla-Lena Jansson, Inger Karlsson, Åsa Holje, Gunilla Andersson, Gudrun Sjögren. Nedre raden: Laila Landegren, Anneli Linder, Maj-Britt Larsson, Eva Gillstedt Jernberg, Mariann Villman, Eva Aronsson, Lena Bergkvist, Kristina Skogsberg, Pia Bergström, Ingela Rahm.

Foto: Yderstigs Bild

1950, 1960 och 1970 års konfirmander i Lekvattnet 2022

Övre raden: Mats Olsson, Uno Henningsson, Karin Jansson, Benny Ljus, Lars-Erik Mattsson. Nedre raden: Berit Villman, Barbro Lundh, Eivor Ståhlberg, Kajsa Fernström, Ulf Dahlén.

1950, 1951 och 1952 års konfirmander i Vitsand 2022

Övre raden: Gunnar Nilsson, Karin Jansson, Eskil Olsson. Nedre raden: Rolf Classon, Solveig Henriksson, Ulla-Britt Gustafsson.

1960, 1961 och 1962 års konfirmander i Vitsand 2022

Övre raden: Evert Strandberg, Bertil Strandberg, Karin Jansson, Lennart Damberg, Conny Olsson. Mellanraden: Lennart Strandberg, Eskil Eriksson, Barbro Larsson, Conny Mattsson, Inge Uddström. Nedre raden: Anne-Marie Viklund, Toril Nordvall, Kerstin Wass Dufström, Ann-Katrin Wass-Sjöberg, Gunhild Johansson, Barbro Kyrk.

1970, 1971 och 1972 års konfirmander i Vitsand 2022

Övre raden: Stefan Jansson, Reidar Bergström, Sören Bergström, Karin Jansson, Hans Hagberg, Roger Nilsson. Mellanraden: Karina Hedström, Lars Gund, Tore Jonsson, Henrik Johansson, Anders Jonsson, Erik Strandberg, Marita Ekholm Brattström. Nedre raden: Christina Gund, Lena Olsson, Carina Jansson, Monica Henriksson Gylén, Lillemor Wass Ronge.

Foto: Yderstigs Bild

1970 års konfirmander i Östmark 2022

Övre raden: Leif Kjellgren, Gunnar Nilsson, Jonas Bodinger Larsson, Jan Norman, Stefan Skog. Nedre raden: Ing-Lis Törnkvist, Gunilla Emilsson, Anna-Karin Jansson.

1971 års konfirmander i Östmark 2022

Övre raden: Marianne Nilsson, Sven-Erik Persson, Jan-Eric Eriksson, Tore Axelsson, Jonas Bodinger Larsson, Jonny Johansson, Per-Olof Bonils, Mats Bergström, Gunbritt Gerhardsson. Nedre raden: Siv Kjellgren Göransson, Karin Arvidsson Persson, Ingela Högfeldt, Marita Arvidsson, Monica Jonsson, Ingela Eriksson.

1972 års konfirmander i Östmark 2022

Övre raden: Jörgen Axelsson, Jan-Åke Olsson, Lennart Eriksson, Jan Mattsson, Jonas Bodinger Larsson, Stig Norman, Kjell Nykvist, Gunnar Persson, Anders Syversen. Nedre raden: Ronny Eriksson, Tommy Larsson, Mona Rybråten, Marita Eriksson, Carina Fredsberg Nilsson, Per Syversen.

Många jubilarer

Årets konfirmandjubilarer blev fler än vanligt då vi utöver 2022 års jubilarer bjöd in jubilarer från såväl 2020 som 2021. Detta då de pausades på grund av pandemin.

Att bjuda in till konfirmandjubileum är alltid lika roligt. Vi träffas i söndagens gudstjänst och går sedan över till samkväm i församlingshemmen och i Vitsands församling i år till efterfest på Brockenstrands vandrarhem. Det är minnen, hågkomster och skratt. Men även saknad då det oftast är någon i de olika grupperna som inte finns med oss längre.

Att skicka ut inbjudningar till konfirmandjubileum är inte gjort i en handvändning. På värmlandsarkivet beställer vi kopior ur våra kyrkböcker, kyrkböckerna som numer förvaras där. Och sen vidtar ett detektivarbetet som inte sällan leder de ut till fjärran länder. De som håller i detta komplicerade arbete är Hans och Helena Lindberg, vilka jag vill rikta

ett stort tack till. Utan ert gedigna eftersök skulle det vara svårt att genomföra våra jubileum – en tradition som vi nu haft igång sedan 2015 och lika länge har ni möliggjort dessa.

Jag vill även passa på att tacka alla medarbetare som fyllt dessa tillfällen till minnesvärda gudstjänster och festlig sammankomst därefter. Det har varit mycket att samordna för många.

Under allhelgonahelgen pratade jag med Hans och Helena och de berättade då för mig att de redan börjat att samla adresser till de som kommer få inbjudan 2023. Dessa inbjudningar skickas ut i juni 2023.

Johan Bonander, kyrkoherde

Gravskötsel och priser

Avgifter för gravservice 2023

Grundskötsel och plantering 845 kr

- Plantering av sommarblommor där kyrkogårdsförvaltningen väljer blommor.
- Plantering och bevattningslåda ingår i avtalstiden.
- Byte av jord, byte av sugfilt till planteringslådan.
- Ogrärensning, vattning, vissa blommor i vas tas bort.
- Trimning och puts av gräs runt sten och rabatt.
- Enkel justering av gravsten.

Grundskötsel 645 kr

För dig som planterar egna blommor men vill ha hjälp med skötseln.

- Plantering och bevattningslåda ingår i avtalstiden.
- Byte av jord, byte av sugfilt till planteringslådan.
- Ogrärensning, vattning, vissa blommor i vas tas bort.
- Trimning och puts av gräs runt sten och rabatt.
- Enkel justering av gravsten.

Plantering 200 kr

OBS! Gäller endast där tidigare avtal om grundskötsel finns.

- Plantering av sommarblommor där kyrkogårdsförvaltningen väljer blommor.

Vinterkrans 154 kr

Risning av gravrabatt 66 kr

Gravljus 85 kr

Morsdagsros 105 kr

Snittblommor 212 kr

Penseér 17 kr/st

Klockljung 83 kr/st

Stentvätt 500 kr/st

Kontaktuppgifter kyrkogårdsförvaltningen Frysände pastorat

Postadress: Box 52, 685 22 Torsby

Tel: 0560-272 07, 0560-272 25

E-post: frysande.pastorat@svenskakyrkan.se

Besöksadress: Kyrkogatan 26, 685 30 Torsby

Tolv viktiga steg mot ett helare liv

Text: Anette Bodinger Larsson

Tolvstegsprogrammet är ett självhjälsprogram som skapades av Anonyma Alkoholister på 1930-talet. Sedan dess har många andra självhjälsgrupper, som till exempel Anonyma Narkomaner och Anhöriga till Alkoholister, anammat de tolv stegen som en väg till ett friskare och mer oberoende liv. I Torsby finns många möten att gå på för den som önskar.

ANONYMA ALKOHOLISTER

– Som medlem i AA är man anonym, men föreningen ska inte vara anonym. Vi vill informera om vår verksamhet så mycket det bara går. Alla måste veta att det finns hjälp att få, säger en av eldsjälarna bakom Anonyma Alkoholister i Torsby.

AA, Anonyma Alkoholister, är en gemenskap av kvinnor och män som träffas för att tillsammans lösa sina alkoholproblem.

– Vi hjälper varandra att bli nyktra och fortsätta vara nyktra genom att gå på möten och arbeta i de tolv stegen, säger Anders, som egentligen heter något annat.

AA har funnits i Torsby sedan början av 1990-talet och är öppet för alla som vill sluta dricka.

– Utmärkande för en alkoholist är att trots negativa följder ändå fortsätta med sitt drickande. Personen i fråga kanske har åkt fast för rattfylla, mist kontakten med vänner eller vårdnaden av barnen. Om inget av detta får honom eller henne att sluta, då kan personen inte ta sig ur beroendet utan hjälp.

Alkoholism är en folksjukdom. Tio procent av alla som dricker alkohol utvecklar alkoholism, en bråkdel av dem kommer till AA.

– En alkoholist blir aldrig frisk, han eller hon tillfrisknar. Beroendesjukdomen kan jämföras med en allergi, den är något man får leva med.

180 länder

Anonyma Alkoholister är en världsomspännande gemenskap. Föreningen som har 450 grupper bara i Sverige är självstyrande och självfinansierade men samarbetar både med socialtjänst, kyrkor och samfund.

– Kyrkan och AA har samma syn på människan, nämligen att alla är lika mycket värda och att de som hamnar i svårigheter är i behov hjälp. Där går AA och kyrkan hand i hand.

Det var AA som utvecklade tolvstegsprogrammet och det var även AA som började använda Sinnesrobönen som avslutning på sina möten. Men man måste varken vara eller bli religiös för att gå med i AA.

– Tolvstegsprogrammet är ett själsligt program och vägen mot tillfrisknande går via andlig utveckling. Men AA har ingen religion, vi pratar om Gud som en högre makt. Programmet skulle inte fungera så bra i 180 länder om vi företrädde en viss trosinriktning. Inom AA får var och en ha sin egen tro.

Fakta

AA Torsby träffas i församlingshemmet varje måndag och torsdag klockan 19.00. Måndagsmötet är till för enbart medlemmar medan torsdagsmötena är öppna för alla som vill veta mer om hur AA fungerar.

ANONYMA NARKOMANER

Anonyma Narkomaner är en ideell gemenskap bestående av nyktra narkomaner som hjälper missbrukare att bli kvitt sitt knarkberoende.

– Vi möts regelbundet för att hjälpa varandra bli och förbli drogfria, säger en av initiativtagarna.

NA-grupper i Torsby inte är något nytt. Det har funnits olika initiativ under årens lopp men föreningen har dragits med lokalproblem.

– Vi har fått flytta runt vilket gjort det svårt att skapa den kontinuitet i mötena som är så viktig. Nu känns det väldigt bra, det betyder mycket att vi har fått en samlingsplats och fast punkt i Torsbys församlingshem, säger Nils, som egentligen heter något annat.

En grundbult i verksamheten är, som namnet antyder, anonymitet.

– Anonymiteten gör det möjligt för en beroende att delta i möten utan rädsla för juridiska eller sociala följder.

Självhjälpsprogram

NA:s verksamhet baseras på samma traditioner och principer som utmärker Anonyma Alkoholister, att en beroende kan hjälpa en annan beroende.

– En känsla som jag levde med väldigt länge var att jag var helt ensam. Ingen förstod vare sig mig, mitt liv eller vad jag gick igenom. Den känslan hade jag även när jag var med andra missbrukare. Men genom att lyssna till de andra medlemmarnas berättelser har jag lärt mig att jag inte alls är ensam. Vi har varit på samma ö hela tiden, det har bara varit några buskar i vägen.

Att dela sin berättelse är en stor och viktig del av tolvstegsprogrammet som används i verksamheten.

– Vi arbetar oss igenom de tolv stegen och delar ut polletter för drogfri tid. Den första kommer efter en dags nykterhet och det är den absolut viktigaste utmärkelsen.

På frågan om vem som kan söka sig till NA svarar Nils att alla som upplever att droger har blivit ett allvarligt problem, och vill göra något åt det, är välkomna.

– Så länge du har en önskan om att inte använda droger är du välkommen. Och du kan komma till ett möte påverkad. Vi kanske ber dig att sitta ner och lyssna den gången, men om du har en seriös önskan om att sluta använda droger är du alltid välkommen

Fakta

NA Torsby träffas i församlingshemmet varje fredag klockan 18.00. Den sista fredagen i varje månad hålls ett öppet möte. Då är alla som vill välkomna att besöka verksamheten.

INFORMATIONSKVÄLL

Fredagen den 9 december
i Fryksände församlingshem

19.00-20.00 Allmän information om AA.

20.00-21.00 Missbruk, kriminalitet och
psykisk ohälsa. Föredrag
med Tomas, Johan och Kevin.

Alla välkomna!

AL-ANON

Al-Anon är en gemenskap av anhöriga och vänner till alkoholister som delar sina erfarenheter, sin styrka och sitt hopp med varandra för att lösa sina gemensamma problem. Torsbygruppen träffas på måndagar i prostgården.

Precis som AA och NA är Al-Anon en självhjälpsgrupp men i den här gruppen är det inte den beroende utan de anhöriga som står i centrum. I Al-Anon kan medberoende få och ge tröst och förståelse genom ett ömsesidigt utbyte av erfarenheter. När likartade problem delas skapas en gemenskap som skyddas av principen om anonymitet.

– På Al-Anon kan du dela med dig av din historia till andra med liknande erfarenheter. För mig handlar det mycket om att träffa människor som är i samma situation. Att det finns andra som delar mina erfarenheter och vet vad det handlar om, gör att jag känner mig mindre ensam i det jag tampas med, berättar en av initiativtagarna till Torsbygruppen.

Det enda villkoret för medlemskap i Al-Anon är alkoholproblem hos en anhörig eller vän.

Under mötena kretsar samtalen kring mötesdeltagarna.

– På Al-Anon precis som i andra självhjälpsgrupper pratar man till punkt, ingen ställer följdfrågor eller avbryter. Du bara berättar vad du har på hjärtat just den dagen. Och allt fokus ligger på en själv, inte på den anhörige som är beroende. Just det är själva grundtanken med Al-Anon, att man utifrån tolvstegsprogrammet jobbar med sig själv och sina behov.

Vad får du ut av att vara med i Al-Anon?

– Att jag inte är ensam, gemenskapen ger mig styrka och tilltro till en högre makt.

Fakta

Al-Anon Torsby träffas i prostgården i Torsby varje måndag klockan 19.00. Den första måndagen i varje månad hålls ett öppet möte. Då är alla som vill välkomna att besöka verksamheten.

JULKONSERT med Monna Nylin

Präst: Johan Bonander

**Annandag jul måndag 26 december
kl. 18.00 i Östmarks kyrka**

Nu är det jul igen...
Jul tillsammans!

Välkommen att fira

GEMENSAM JUL

Annandag jul
Måndag 26/12 kl. 11.00
i Missionskyrkan Torsby

Kl. 11.00 Ekumenisk gudstjänst
med Västanviksångarna, Curt Engström,
Karin Jansson och Karin Lövestam-Öberg.

Efteråt:
Julknyttis-buffé - om du kan och orkar så ta
gärna med något ätbart, men det går
också bra att bara komma ändå.
Vi hjälps åt!

Välkommen!

Välkommen till våra syföreningar

Vitsands syförening träffas tisdagar jämna
veckor kl. 10.00-12.00 i Vitsands kyrka.

Östmark syförening träffas tisdagar udda
veckor kl. 10.30-12.30 i församlingshemmet.

Fryksände syförening träffas måndagar udda
veckor kl. 14.00-16.00 i församlingshemmet.

Bibel-och förbönsväll

Vi träffas på tisdagar kl. 18.30-20.00
i Fryksände församlingshem.

Välkommen till våra öppna samtalskvällar.
Vi läser kommande söndags texter och talar
om livet och tron.

Kaffe & prating

Vi träffas på tisdagar ojämna veckor
kl. 14.00-15.30 i Lekvattnets församlingshem
Präst: Karin Jansson

Fryksände pastorat i radion

**Ratta in 100,6 och 104,1 Mhz och lyssna
på våra sändningar i Radio Fryksdalen.**

Torsdagar kl. 18.00 NÄRRADIO Kyrkans musikbyrå (jämna v.)

Torsdagar kl. 18.00 NÄRRADIO Tro & liv (ojämna v.)

Söndagar kl. 15.00 RADIOGUDSTJÄNST Direktsänd

Tisdagar kl. 17.00 NÄRRADIO Tisdagsstudio

Du kan också lyssna på programmen på: www.radiofryksdalen.se

Julkonsert

med
**Kristofer Strandberg, Ingrid Forsberg
och Tommy Nykvist**

Torsd. 1 dec. kl. 18.00
Fryksände kyrka

Vi bjuder på glögg och pepparkakor
vid stora porten.

Präst: Karin Jansson
Sänds i närradion

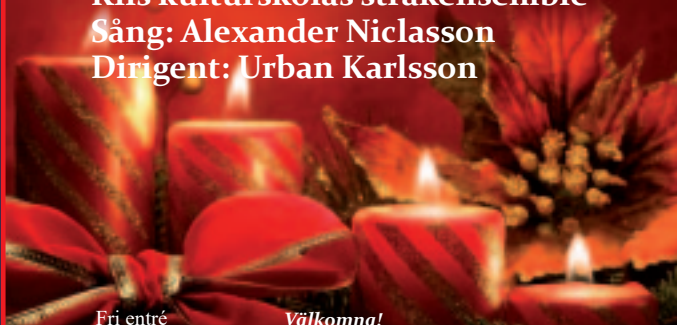

Lördag 3 december

Fryksände kyrka kl. 15

Lysviks kyrka kl. 18

Fryksände kyrkokör
Lysviks kyrkokör • Sunne manskör
Kils kulturskolas stråkensemble
Sång: Alexander Niclasson
Dirigent: Urban Karlsson

Fri entré Välkomna!

Onsdags- träffen

Vi träffas på onsdagar kl. 10.30
i Fryksände församlingshem
(Gillestugan, ingång huvudentrén)

Vi sjunger, fikar, umgås och
har trevligt tillsammans

Ledare: Anders "Halle" Halvarsson

Välkommen med i vår gemenskap!

Visst låter det skönt att sätta sig till dukat bord en helt vanlig vardag?

Varmt välkommen föräldrar med barn till församlings-
hemmet i Torsby. Vi lagar maten till er och ni får tid att
umgås med varandra. Middagsbön.

När: Torsdag 15 december
Tid: Maten serveras kl. 17.00
Pris: Vuxen 20:- barn gratis

Anmälan: SMS:a Anna-Karin 073-054 45 92 eller
mejla: anna-karin.jonsson@svenskakyrkan.se och
berätta hur många som kommer samt ev. allergier
senast den 12 december.

Kl. 18.30 säger vi hej då!

Stöd i sorgen

Fryksände pastorat erbjuder stöd och hjälp till dig som sörjer

När man förlorar en nära anhörig eller närstående blir inget sig likt. Sorgen påverkar livet på många olika sätt och kan vara ett mycket tungt arbete. Förutom den smärtsamma saknaden kan man vara både glömsk och trött. Kanske känner man inte riktigt igen sig själv. Ofta måste dessutom en rad praktiska problem hanteras.

Varje människas sorg är unik och ingen kan i egentlig mening dela den. Ofta hjälper det dock att få tala om det som har hänt och att få göra det om och om igen.

För att komma igenom sorgen och smärtan måste man få ge uttryck åt det svåra. Då behövs någon som lyssnar och stödjer. Genom att dela tankar och känslor med andra enskilt eller i grupp får man stöd och kan även ge stöd till varandra.

I andras ord och känslor känner man ibland igen sig själv.

”Man behöver inte ha en kristen tro för att söka stöd och hjälp i vår verksamhet”

"I andras ord och känslor känner man ibland igen sig själv"

Fryksände pastorat erbjuder olika möjligheter till stöd för efterlevande i form av samtalsgrupper och enskilda stödsamtal.

"Leva vidare"-grupp

Leva vidare är en grupp som träffas sex gånger, varannan vecka, två timmar varje gång. Gruppen vänder sig till alla som behöver stöd i sorgen och leds av två medarbetare i pastoratet. Träffarna kretsar kring olika samtalsteman och vi möts i en enkel, kravlös gemenskap, där det finns plats för såväl tårar, sorg och frågor som värme och vänskap. Vi har en grupp under höstterminen och en under vårterminen.

Annonsering sker i TorsbyBladet inför varje ny grupp. Samlingarna är i församlingshemmet i Torsby.

Enskilda samtal

Vi erbjuder också enskilda samtal för dig som inte vill eller har möjlighet att träffas i grupp. Våra präster och diakoner finns tillgängliga och har tystnadsplikt. Om behov finns kan samtalet föras i hemmet.

Stödgrupper barn och unga i sorg

När sorgen drabbar familjer med barn/ ungdomar erbjuder Svenska kyrkan tillsammans med region Värmland en särskild familj och sorggrupp i Karlstad.

Här möts vuxna och barn samtidigt i olika grupper, men med samma teman. Barnen ges en möjlighet att bearbeta sorgen genom bl.a. färg, form och sagor. Samtidigt som de vuxna möts mera i samtalets form.

Praktisk information om stödgrupperna finns på Region Värmlands hemsida och genom 1177.

Om du vill komma i kontakt med någon av oss är du varmt välkommen att ringa!

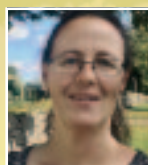
Vi finns till för dig

Jonas Bodinger Larsson, präst

0560-272 17

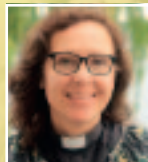
jonas.bodingerlarsson@svenskakyrkan.se

Eva Bonander, diakon

0560-272 09

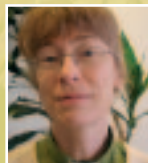
eva.bonander@svenskakyrkan.se

Karin Jansson, präst

0560-272 02

karin.jansson2@svenskakyrkan.se

Karin Lövestam-Öberg, diakon

0560-272 08

karin.lovestam-oberg@svenskakyrkan.se

Johan Bonander, kyrkoherde

0560-272 01

johan.bonander@svenskakyrkan.se

Legenden om Lucia

om alla flickors rätt till ett värdigt liv

Legenden om helgonet Lucia bär på många viktiga budskap. Ett budskap handlar om att en flicka ska få säga ja till det hon själv vill. En flicka har rätt till sin egen kropp och sitt eget liv.

Berättelsen om Lucia är en berättelse om förfärliga övergrepp. Lucia blev bortlovad för att gifta sig redan som ung flicka. När hon övertalade sin mor att bryta förlovningen, straffades hon genom tortyr och sedan till ett liv på bordell. Hon uppges då ha sagt att eftersom hon inte gav sig frivilligt skulle hennes kyskhet bestå.

Lucias motstånd väckte stor ilska hos omgivningen. Enligt vissa berättelser stack de ett svärd genom hennes hals, enligt andra stack de ut hennes ögon. Oavsett vilket våld hon utsattes för, så är en sak säker: Lucia straffades hårt för att hon trotsade samhällets normer.

Flickors situation idag

Runtom i världen utsätts flickor än idag för samma typ av övergrepp som Lucia utsattes för. Tvångsgifte, könsstympning, sexuellt våld och våld inom familjen är exempel på vanliga övergrepp mot flickor. Varje dag gifts över 30 000 flickor bort.

Flickor får tidigt ta hand om barn och utföra oavlönat hushållsarbete, vilket begränsar deras möjligheter att utbilda sig och skaffa sig en egen försörjning. Flickors och kvinnors kroppar ses ofta som mäns egendom. I vissa samhällen

har kvinnor ingen rätt att äga mark eller egendom, ingen rätt att ha eget bankkonto och ingen rätt att rösta. Beroendeställningen leder till stor ohälsa.

Act Svenska kyrkan gör skillnad

Som trosbaserad aktör har Act Svenska kyrkan ett unikt nätverk i samhällen där religiösa ledare har stort inflytande över människors liv och vardag. Det ger möjlighet att påverka kränkande normer och diskriminerande familjelagstiftning. Act Svenska kyrkan arbetar tillsammans med lokala krafter för att långsiktigt förändra. Det handlar om utbildning kring farorna med könsstympning, påverkan för att förbjuda barnäktenskap och projekt för att flickor ska tillåtas gå i skolan.

Legenden om Lucia ger hopp

Kanske är det just Lucias kamp för sitt liv, sin kropp, sin tro och sin värdighet som gjort att vi idag firar henne med en stor ljushögtid. Legenden om Lucia kan ses som en påminnelse om att värna alla flickors rätt att få bestämma över sina egna kroppar och kunna göra egna val. Tillsammans genom Act Svenska kyrkan kan vi ge fler flickor möjlighet att ta makten över sina egna liv.

**"Tillsammans kan vi göra skillnad.
Din gåva gör det möjligt!"**

**Swisha din gåva till jul-
insamlingen: 900 1223**

Julens symboler

Text: Hans Öberg Illustration: Birgitta Åberg

”Nähä! Nu har dom börjat med juls skyltning och det är fortfarande september!” Känner ni igen upprördheten? Finns det någon tradition som är så djupt rotad i Sverige som julen? Ingenting får ändras, det ska vara som det alltid har varit.

Men hur länge är ”alltid”? Ordet ”jul” är forngermanska och har något med guden Oden att göra och honom ser vi ju inte så mycket av idag. Så viss förändring måste ju ha skett. På de allra flesta håll i världen så är julen idag en kristen högtid, trots att även detta verkar försvinna ur vissa människors medvetande. Någon trodde till och med att julen var Kalle Ankas födelsedag. Men julen som vi firar den i Sverige må väl ha rötter som går djupare än så?

Julgranen

Julgran har väl alltid funnits? Ja, åtminstone har granar förekommit tidigt men då som julstänger. Det var en gran som var barkad med bara de översta grenarna sparade. Den kunde placeras vid ingången, vid grinden eller uppe på taknocken. Dessa julstänger hade någon magisk funktion och traditionen lever kvar på några få ställen ex. i Dalarna. På 1400–1500 dök det upp julgranar inomhus i Tyskland och Livland. Det är väl troligt att det var tyska influenserna som fick de svenska granarna att på 1800-talet flytta in i stugorna och behålla sina grenar. Vad granen symboliserar kan vara svårare att lista ut. Förslag finns allt från ett förkristet offerträd till att granens trekantiga form står för treenigheten.

Adventsstjärnan

I den tyska staden Herrnhut på 1880-talet började elever och lärare på en skola att tillverka stjärnor som skulle påminna om Betlehemsstjärnan. Första gången ordet adventsstjärna dyker upp i Sverige är 1934, samma år som de tyskimporterade stjärnorna började säljas i Sverige. Så symboliskt så uppmanar alla adventsstjärnor oss att, likt de vise männen, söka efter Jesus. Men så värst gammal är ju inte traditionen.

Adventsljusstaken

Även adventsljusstaken kommer från Tyskland vid samma tid som adventsstjärnorna. Fast det var från början en gran med 28 ljus. Det var en tradition som Ersta diakonianstalt lånat hem från Kaiserwerths diakonianstalt. Då tänkte man sju ljus i granen på första advent, 14 ljus den andra advent osv. Utifrån denna sed har det blivit dels vår adventsstake

med fyra ljus och dels ljusstakarna med sju ljus som ofta syns i våra fönster idag. Så vår ”svenska jul” verkar vara tysk från 1800-talet.

Julmaten

Maten är väl ändå traditionsbunden? Lutfisk och dopp i grytan är rester från medeltiden då adventstiden, i var man stuga, var en fastetid. Alltså inget kött på bordet! Fisket var ju lite klurigt på senhösten, när isarna varken bar eller brast, men torkad fisk kunde man ju ha. Att dopparedagen blev en lite tjuvstart på julen får man väl skylla människors uppfinningsrikedom för. Man åt ju inte köttet, man bara doppade brödet i buljongen efter juls kinkan.

Julskinkan måste väl ha ätits till jul sen vikingatiden? Tyvärr! Julskinkan dyker inte upp på julbordet förrän på 1600-talet och då bara i högre ståndshem till att börja med. Ungefär samtidigt så dyker varianter av Jansons frestelse upp och köttbullar, fast som frikadeller. Köttbullarna får sällskap av prinskorven en bit in på 1700-talet.

Så vad har vi då kvar? Gröt och öl! Gröt har vi ätit sen Hedenhös! En praktisk rätt när många skulle äta tillsammans. Gröt åt man till vardags och till fest. Var det fest blev det ju lite finare gröt, nej inte risgrynsgröt utan korngrynsgröt. Risgrynen kom först på 1800-talet. Ölet då? Jo, det är samma sak med ölen som gröten. Den har varit festedryck så länge vi kan minnas men inte nödvändigtvis enbart på jul.

Traditioner

Traditioner kommer och går. Vårt lilla grå gårdsrå med den röda luvan byts ut mot en amerikaniserad variant av ett turkiskt/grekiskt helgon vid namn Nicolaus. Familjen samlas punktligt runt TV-apparaten för att se Kalle Anka och i något hörn av det julpyntade rummet står, i bästa fall, en modell på ett enkelt stall med några djur och herdar och ett par nyblivna föräldrar som blickar ner i oxens matho. Jag rekommenderar dig att göra det samma för där, där ligger ursprunget och kärnan i hela vårt julfirande. På julafton kl 11.00 i Fryksände kyrka så kan även du få vara med och blicka ner i krubban. *Välkommen och God Jul!*

MERRY
Christmas

Julens gudstjänster

FRYKSÄNDE

Onsd. 30 nov. kl. 08.15

MORGONMÄSSA i kyrkan
Johan Bonander, Halle Halvarsson

kl. 11.00 11:a KAFFE i Missionskyrkan
Sång och allsång med Eva och Halle

Torsd. 1 dec. kl. 18.00

JULKONSERT med Tommy Nyqvist,
Ingrid Forsberg och Kristofer Strandberg
Präst: Karin Jansson. Vi bjuder på glögg
och pepparkakor! Sänds i närradion

Fred. 2 dec. kl. 18.00

EN STUND MED SINNESRO
Jonas Bodinger Larsson, Eva Bonander,
Urban Karlsson. Kyrkan är öppen från
17.00 för samtal och fika

Lörd. 3 dec. kl. 15.00

JULEN SJUNGS IN
Fryksände kyrkokör, Lysviks kyrkokör,
Sunne manskör, Kils kulturskolas stråk-
ensemble, sång Alexander Niclasson,
Jonas Bodinger Larsson, Urban Karlsson

Sönd. 4 dec. kl. 11.00

HÖGMÄSSA
Jonas Bodinger Larsson, Urban Karlsson,
kören La Musique

Tisd. 6 dec. kl. 12.00

LUNCHMUSIK med Urban Karlsson

Sönd. 11 dec. kl. 11.00

LUCIAGUDSTJÄNST med luciatåg
Månkören och Solkören
Johan Bonander, Hans Öberg,
Mia Stenmark, Halle Halvarsson

Tisd. 13 dec. kl. 18.00

LUCIAKONSERT med Gospelkören,
Soul Children och Young Voices
Johan Bonander, Hans Öberg,
Mia Stenmark, Halle Halvarsson

Sönd. 18 dec. kl. 11.00

HÖGMÄSSA
Karin Jansson, Urban Karlsson,
Fryksände kyrkokör

Lörd. 24 dec. kl. 11.00 *Julafton*

JULBÖN
Hans Öberg, Mia Stenmark, barnsång

kl. 23.30 MIDNATTSMÄSSA

Jonas Bodinger Larsson, Karin Lövestam
Öberg, Urban Karlsson,
Fryksände kyrkokör

Månd. 26 dec. kl. 11.00 *Annandagen*

EKUMENISK GUDSTJÄNST Gemensam jul
i Missionskyrkan. Julknyttis-buffé. Curt
Engström, Karin Jansson, Karin Lövestam
Öberg, Västankvissångarna

Sönd. 1 jan. kl. 18.00 *Nyårsdagen*

KVÄLLSMÄSSA
Jonas Bodinger Larsson, Urban Karlsson

Sönd. 8 jan. kl. 11.00

HÖGMÄSSA
Karin Jansson, Mia Stenmark

LEKVATTNET

Sönd. 18 dec. kl. 15.00

GUDSTJÄNST
Karin Jansson, Urban Karlsson
Sänds i närradion

Sönd. 25 dec. kl. 07.00 *Juldagen*

JULOTTA
Karin Jansson, Berit Johansson, levande
julkrubba, solister. Skoterklubben
serverar julkaffe!

Fred. 6 jan. kl. 15.00 *Trettondagen*

GUDSTJÄNST med SMÅ & stora
Hans Öberg, Mia Stenmark, kyrkkaffe,
julgransdans

VITSAND

Sönd. 11 dec. kl. 15.00

LUCIAGUDSTJÄNST med luciatåg
Stjärnkören, Johan Bonander, Hans
Öberg, Mia Stenmark, Halle Halvarsson
Sänds i närradion

Lör. 24 dec. kl. 23.30 *Julafton*

MIDNATTSMÄSSA
Johan Bonander, Mia Stenmark,
kör med solister

Sönd. 8 jan. kl. 15.00

GUDSTJÄNST
Karin Jansson, Mia Stenmark
Sänds i närradion

ÖSTMARK

Sönd. 4 dec. kl. 15.00

GUDSTJÄNST
Jonas Bodinger Larsson, Urban Karlsson,
kören La Musique. Sänds i närradion

Sönd. 11 dec. kl. 18.00

LUCIAGUDSTJÄNST med luciatåg
Himlakören, Johan Bonander, Hans
Öberg, Mia Stenmark, Halle Halvarsson

Lörd. 24 dec. kl. 11.00 *Julafton*

JULBÖN på Gömmanberg
Johan Bonander, Halle Halvarsson

Sönd. 25 dec. kl. 07.00 *Juldagen*

JULOTTA
Johan Bonander, Mia Stenmark,
Halle Halvarsson, Kör med solister

Månd. 26 dec. kl. 18.00 *Annandagen*

JULKONSERT med Mona Nylin
Johan Bonander

Fred. 6 jan. kl. 15.00 *Trettondagen*

GUDSTJÄNST med SMÅ & stora
Jonas Bodinger Larsson, Halle Halvarsson,
Eva Bonander, kyrkkaffe, julgransdans

Döpta**FRYKSÄNDE**

17/9 Inez Nordström
24/9 Elias Törnevik
24/9 Levi Nygren
1/10 Karl Philip Persson
8/10 Elton Carlsson
8/10 Elis Carlsson
15/10 Alina Sandin
29/10 Frida Önnberg
29/10 Elsa Persson

ÖSTMARK

8/10 Ebba Eklund
15/10 Felicia Olsson
29/10 Eddy Olsson

Vigda**FRYKSÄNDE**

17/9 Maria Einarsson och Johan Gustafsson
24/9 Kristina Nilsson och Larrie Henriksson

ÖSTMARK

29/10 Marie Olsson och Larry Olsson

Avlidna**FRYKSÄNDE**

13/9 Hans-Peter Söderberg 89 år
17/9 Solveig Fredriksson 94 år
20/9 Gunvor Hallstensson 90 år
22/9 Mats Nordqvist 81 år
9/10 Bo Wiklund 73 år

Avlidna**LEKVATTNET**

6/9 Gunborg Nordkvist 96 år
8/9 Birgitta Högberg 76 år

VITSAND

15/9 Herta Olsson 83 år
25/9 Viola Olsson 80 år

PASTORSEXPEDITION

0560-272 00

Besöksadress: Kyrkogatan 26
Postadress: Box 52, 685 22 Torsby
E-post: fryksande.pastorat@svenskakyrkan.se
Hemsida: www.fryksandepastorat.se
Öppet: mån-tis 10-12, ons-tors 10-12, 13-15

KYRKOHERDE

Johan Bonander 272 01
Tjänstebostad, Östmarks prästgård 200 13

KOMMINISTRAR

Jonas Bodinger Larsson 272 17
Karin Jansson 272 02, 070-280 71 94

DIAKONER

Eva Bonander 272 09
Karin Lövestam-Öberg 272 08
Inger Hjalmarsson 272 06

FÖRSAMLINGSPEDAGOG

Hans Öberg 272 18

MUSIKER

Urban Karlsson 272 10
Mia Stenmark 272 11
Anders Halle Halvarsson 272 12

INFORMATÖR

Birgitta Åberg 272 04

KYRKOFÖRVALTNING

Elisabeth Johnsson, kyrkokamrer 272 14
Marie Nilsson, kyrkokamrersassistent 272 03

KYRKOGÅRDSFÖRVALTNING

Lars Wikström, kyrkogårdschef 272 07
Lars Olsson, vice kyrkogårdschef 272 25
Fryksände, Lars Wikström 272 07
Lekvattnet, Lars Olsson 272 25
Vitsand, Roland Nilsson 272 23
Östmark, Stig Norman 272 24

KYRKVAKTMÄSTARE

Lisbeth Kanth 272 13
Jörgen Klockars 272 19

FRYKSÄNDE FÖRSAMLINGSCHEM

Anna-Lena Yderstig, kyrkoskrivare 272 28
Anna-Karin Jönsson, församlingsvärdinna 272 15
Annamaj Carlsson, lokalvårdare 272 26
Marita Bergström, administration 272 27

BLOMSTERFONDER

Fryksände, pastorsexpeditionen 272 00
eller via hemsidan www.fryksandepastorat.se
Lekvattnet, Anders Nilsson 500 28, 070-670 97 20
Vitsand, Arnold Mattsson 070-547 29 44
Östmark, Maj-Lis Haglund 210 09

KYRKORÅDETS ORDFÖRANDE

Fryksände pastorat, Roger Ericsson 070-693 62 68

FÖRSAMLINGSRÅDETS ORDFÖRANDE

Fryksände, Torbjörn Jansson 070-561 97 76
Lekvattnet, Inga-Britt Keck Karlsson 520 50
Vitsand, Thore Jonsson 070-511 84 38
Östmark, Ingela Högfeldt 070-520 38 87